

Kommunledningsförvaltningen

Remissvar från Överkalix kommun avseende Nationell plan 2026-2037

Inledning – Överkalix i den gröna omställningens mitt

Överkalix kommun är belägen i östra Norrbottens inland och utgör en strategisk nod mellan kust och inland, mellan nationella och regionala transportstråk. Kommunen ligger i ett område där den gröna industriella omställningen nu sker i snabb takt, med stora investeringar i energiproduktion, industri, mineralutvinning och förädling i både Norr- och Västerbotten. För Överkalix är fungerande och robust infrastruktur en grundförutsättning för kompetensförsörjning, näringslivsutveckling, samhällsservice och beredskap. Mot denna bakgrund lämnar Överkalix kommun följande yttrande på Trafikverkets förslag till nationell plan 2026–2037.

Överkalix kommun har tidigare deltagit i dialoger och lämnat inspel kopplade till trafiksäkerhet, kollektivtrafik, klimatomställning och tillgänglighet. Dessa behov kvarstår och behöver beaktas i den nationella planeringen, särskilt då många av kommunens prioriterade stråk och åtgärder faller inom statligt ansvar.

Trafiksäkerhet och funktion längs E10

E10 är ett av de mest betydelsefulla stråken för Överkalix kommun och utgör en livsnerv för både vardagsresor, näringslivets transporter och samhällsservice. Den ökande andelen tung trafik, kopplat till industrins expansion i norr, ställer höga krav på trafiksäkerhet och standard.

Överkalix kommun ser ett fortsatt behov av:

- Hastighetsdämpande åtgärder och säkrare passager genom byar och tätorter.
- Trafiksäkerhetsåtgärder såsom mitträcken och förbättrad vägstandard på de mest belastade sträckorna.
- Parallella gång- och cykelvägar längs E10 för att minska barriäreffekter och öka tryggheten för oskyddade trafikanter.

Det är även av stor vikt att Trafikverket säkerställer en tydlig och löpande dialog med berörda kommuner kring planerade och pågående åtgärder längs E10, för att möjliggöra lokal samordning och långsiktig planering.

Samordning mellan trafikslag och tillgänglighet

Ett robust transportsystem i norra Sverige förutsätter en väl fungerande samordning mellan väg, järnväg och kollektivtrafik. För Överkalix kommun är möjligheten till kombinerade resor avgörande för arbetsmarknadens funktion och invånarnas tillgänglighet.

Morjärv utgör ett strategiskt exempel där bättre koppling mellan trafikslag kan ge betydande regional nytta. En framtida hållplats för persontrafik på järnväg i Morjärv, med fungerande anslutningar till Överkalix via kollektivtrafik och elektrifierade fordon, skulle stärka pendlingsmöjligheter, minska bilberoendet och bidra till fossilfria resor även i glesbygd.

Klimatanpassning

Transportsektorns omställning är avgörande för att nå såväl nationella som lokala klimatmål. För norra Sverige, med långa avstånd och ett ökande transportbehov kopplat till industriell utveckling, krävs kraftfulla statliga investeringar i fossilfria transporter. Detta omfattar elektrifiering av vägtransporter, utbyggnad av ladd- och energiinfrastruktur samt åtgärder som möjliggör minskade utsläpp längs de tunga stråken, däribland E10.

Nationella satsningar på gång- och cykelinfrastruktur, trafiksäkerhet och energieffektiva lösningar är viktiga även i glesbygd, både för att minska klimatpåverkan och för att skapa attraktiva och hållbara livsmiljöer. Genom att tydligare prioritera klimatåtgärder i den nationella planen kan Trafikverket bidra till att Norrbotten och övriga norra Sverige får faktiska förutsättningar att vara föregångare i den gröna omställningen.

Transportsektorns omställning är avgörande för att nå såväl nationella som lokala klimatmål. Nationella investeringar i fossilfria transporter, gång- och cykelinfrastruktur samt kollektivtrafik är därför särskilt viktiga i norra Sverige, där avstånden är långa och alternativen ofta få.

Färjeledernas roll i transportsystemet

Färjelederna i Norrbotten är en integrerad men ofta underskattad del av den statliga infrastrukturen. För Överkalix kommun har färjeleder stor betydelse för:

- Arbetsresor och tillgång till samhällsservice.
- Besöksnäring och regional attraktionskraft.
- Krisberedskap och totalförsvar, som redundans vid störningar i vägnätet.

Överkalix kommun anser att färjelederna bör ges en tydligare och mer långsiktigt tryggad roll inom ramen för den nationella planen, både vad gäller finansiering, underhåll och samordning med övriga trafikslag.

Rastplatser och besöksinfrastruktur vid Polcirkeln

Rastplatserna vid Polcirkeln är av stor betydelse för såväl trafiksäkerhet som besöksnäring. De fungerar som viktiga servicepunkter längs långa transportsträckor och har samtidigt en stark symbolisk och turistisk potential.

Överkalix kommun vill understryka vikten av att den nationella planen säkerställer långsiktig drift, upprustning och utveckling av dessa rastplatser som en del av den statliga infrastrukturen.

Utökade medel till länstransportplanerna

En stor del av den svenska industrins modernisering och gröna omställning sker i norra Sverige. För att Norrbotten ska kunna fortsätta vara en bärande del i denna utveckling krävs inte enbart investeringar i de stora nationella stråken, utan även i det anslutande regionala och lokala transportnätet.

Överkalix kommun delar den bedömning som framförts av bland annat Kalix kommun och anser att de statliga medlen till länstransportplanerna behöver ökas. Staten, genom Trafikverket, och regionen, via länstransportplanerna, behöver stärka sin finansiering av:

- Gång- och cykelvägar längs de nationella vägarna.
- Det lågtrafikerade vägnätet, där underhållet i stora delar av Norrbotten är eftersatt.
- Statsbidrag för upprustning och bärighet på enskilda vägar, som är avgörande för boende, näringsliv och beredskap i glesbygd.

Utan ett förstärkt regionalt anslag riskerar viktiga kompletterande åtgärder att utebli, vilket i sin tur begränsar nyttan av de stora nationella investeringarna.

Avslutning

Överkalix kommun ställer sig bakom det gemensamma yttrandet från Norrbottens kommuner avseende Trafikverkets förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037. Därutöver vill Överkalix kommun särskilt framföra de synpunkter och förtydliganden som redovisas i detta yttrande, utifrån kommunens geografiska läge, funktion i transportsystemet och roll i den pågående gröna omställningen.

Överkalix kommun ser den nationella planen 2026–2037 som ett avgörande verktyg för att möjliggöra den gröna omställningen, stärka Sveriges konkurrenskraft och säkerställa likvärdiga livsvillkor i hela landet. Kommunen betonar vikten av att norra Sveriges särskilda förutsättningar beaktas, både genom riktade nationella investeringar och genom ökade resurser till de regionala transportplanerna.

Överkalix kommun ser fram emot fortsatt dialog och samverkan med Trafikverket i det fortsatta planarbetet.

Niclas Hökfors, Kommunstyrelsens ordförande
Överkalix kommun